

EEN ONEINDIG REKBARE WAARHEID

Amanda Svensson

*Een oneindig
rekbare waarheid*

Vertaald uit het Zweeds
door Eline Jongma

Wereldbibliotheek

De uitgever ontving voor deze Nederlandse uitgave
een subsidie van Swedish Arts Council

**SWEDISH
ARTSCOUNCIL**

De vertaalster ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Deze uitgave is tot stand gekomen
met medewerking van Norstedts agency

Oorspronkelijke titel *Själens telegraf*.
Norstedts Förlagsgrupp AB, Stockholm

© 2023 Amanda Svensson

© 2026 Nederlandse vertaling Eline Jongasma / Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van)
deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

*All rights are reserved, including those for text and data mining,
AI training and similar technologies.*

Omslagontwerp Johan Hillebjörk
Omslagillustratie © Johan Brosow
Omslagbewerking Select Interface
Foto auteur © Alexandra A. Ellis

NUR 302

ISBN 9789028453753

www.wereldbibliotheek.nl

Wereldbibliotheek maakt deel uit van Park Uitgevers

Voor H.

Ik weet heel zeker dat mama niet altijd gelukkig was.

Ik ben er minder zeker van of ze het ooit wel was.

Je kunt best spelen op te strak gespannen snaren – het risico dat ze zullen breken doet zelfs iets heel bijzonders met de muziek. Er verschijnt een brug naar de andere kant, naar de dood en de nood en de genade die de dood misschien schenkt, of die de gedachte aan de dood in elk geval kan schenken.

Ik geloof dat mama op die manier leefde, met strakgespannen snaren onder haar ribben. Deels uit noodzaak, want het was nu eenmaal haar levenslot. Altijd honger, altijd arm, altijd verantwoordelijk voor het vossenwelpje dat ze tevoorschijn had getoerd om te ontsnappen aan een leven dat anders zinloos dreigde te worden. Maar het was ook een keuze. Ze prutste voortdurend aan de stemsleutels. Draaide ze een octaaf omhoog zodra de snaren opgerekt en soepel waren. Ze kon niet leven zonder het risico dat alles zou ontploffen.

Ook dat was waarschijnlijk een manier om de zinloosheid te vermijden.

Soms had ze hoofdpijn, dan dronk ze gin-tonic. Een of twee glazen maar, Gordon's met Schweppes uit kleine glazen flesjes. Op zo'n moment was het alsof de snaren meegaven en de stok een poosje zacht en vloeiend kon strijken. Maar dat wil niet zeggen dat ze dan ook gelukkig was. Of dat de spanning op zichzelf haar ongelukkig maakte. Ondanks alles was dat de enige manier waarop ze kon leven, en misschien is dat uiteindelijk ook

wel precies wat geluk is. Op je eigen manier mogen leven, zoals je van nature gestemd bent.

Ik heb haar nooit zien huilen, maar ik vond haar verfrommelde zakdoekjes en zag hoe haar bemodderde vingernagels zich in haar handpalmen boorden alsof ze ze in de meigrond stak. Ik zag hoe ze de was ophing aan de lijn tussen de populieren en de wasknijpers steeds uit haar vingers liet glijpen, zodat onze onderbroeken en kussenslopen in het gras vielen en weer vies werden. Meestal lachte ze dan en gooide ze ze opzij om ze opnieuw te wassen, maar soms hing ze ze gewoon op alsof er niets gebeurd was, alsof er niets had mogen gebeuren. In de lente en zomer van 1992 zag ik hoe we steeds meer rekeningen kregen, en vervolgens enveloppen met gouden letters en dreigende rode stempels. Hoe ze ze uit het raam gooide met de woorden *daar mogen de vogels een nest van bouwen*. Ik zag hoe ze haar halfedelstenen omklemde – rozenkwarts, bergkristal, pyriet – alsof ze een ziel hadden. Ik zag hoe ze voor de badkamerspiegel stond, met de deur op een kier, en haar wang streelde alsof haar hand niet van haar was. Ik zag de foto's in haar oude albums. Een hele stoet mannen, maar bij niemand stond een naam. Allemaal figuranten, allemaal inwisselbaar.

En ik zag vooral hoe ze naar mij keek. Hoeveel duisternis en angst er naast haar liefde bestond. Hoe moeilijk het moest zijn om van iets te houden dat je niet kunt bezitten.

I

SOMERSET

1992

Zoals ze me later in de jeugdinstelling duidelijk zouden maken, waren er waarschijnlijk een heleboel redenen waarom ik in de nazomer van 1992 besloot het huis van mijn moeder in brand te steken. Als ik zeg dat het begon toen mijn tot dan toe onbekende oom onder de blauweregen opdook is dat waar, maar ook onwaar. Dat was niet de enige reden voor die zogenaamde ‘wanhoopsdaad’, hoewel het heel goed zou kunnen dat het nooit was gebeurd als hij ons leven niet was binnengestamppt. Tussen de brandstof en de vonk bestaat een wederzijdse afhankelijkheid.

Maar nee, laat gaan. Laat staan. Ik kan net zo goed daar beginnen als ergens anders, en ik wil daar beginnen, want die eerste ontmoeting met mijn oom James Brudenell vond plaats in onze tuin. Tussen de groene en zwarte tulpen – de enige tulpenkleuren die mama acceptabel vond – en tussen de kwartels, de enige tamme vogels die ze erop nahield. Die we er samen op nahielden. Het was tenslotte onze tuin en we hebben er negen jaar gewoond, van mijn vierde tot aan die zomer van 1992.

Ik wil in de tuin beginnen, omdat mama vanwege die tuin zoveel moeite had gedaan om het huis te bemachtigen. Vanwege de tuin en het land dat erbij hoorde. We hadden iets meer dan een hectare grond en die stond vol met appelbomen. Ik heb lang gedacht dat mama ze zelf had geplant. Dat ze ze had opgekweekt uit appelpitjes, net als appelmissionaris Johnny Appleseed. Ze vertelde me vaak over hem voor het slapengaan, het was een van de verhalen in een roulerende verzameling en het begon zo: ‘Heb

je weleens gehoord van Johnny Appleaseed? Die heeft alle appelbomen in Amerika geplant...'

Mama was daar goed in. Je doen geloven dat ze dingen had gezegd die ze in werkelijkheid nooit had gezegd – en andersom. Als je haar daarmee confronteerde, wuifde ze je woorden weg als hommels. 'Dacht je echt dat ik al die bomen zelf geplant heb? Je snapt toch wel dat ze daar veel te oud voor zijn? En uit appelpitjes? Dan krijg je alleen maar wilde appels, liefje.'

Wilde appels kweekten we niet. We kweekten traditionele Victoriaanse appelsoorten van de hoogste kwaliteit. Blenheim Orange, Egremont Russet, Peasgood's Nonsuch, Cox's Orange Pippin en Beauty of Bath. Nee wacht, ik lieg – onze Cox's Oranges waren niet van de hoogste kwaliteit. Die kregen bijna altijd schurft. We konden ze niet verkopen, maar dat was niet erg.

Er was nooit geldgebrek in ons huishouden.

En tegelijkertijd was er altijd geldgebrek in ons huishouden.

Mama hield van de appels, maar ik denk dat ze nog het meest van de tuin hield. Die was lang en smal en glooide als een bonte droom vanaf het huis omlaag naar de weg. Het was een klassieke Engelse tuin in Gertrude Jekyll-stijl, alsof hij gemaakt was om na te schilderen met aquarel – volgens mama was Gertrude Jekyll de ongelukkige echtgenote van dokter Jekyll. *Ze plantte rozen als remedie voor het droeve feit dat ze getrouwd was met een man die 's nachts in een bruant beest veranderde.* Tot ver in de twintig geloofde ik dat.

In onze tuin groeide alles in hopen en wolken, bossen en explosies. In april rook het er naar aarde en gras, in mei naar kamperfoelie, in juni en juli naar frambozen en pronkerwtten, in augustus naar het slijk uit de kikkerpoel en in september en oktober naar de appels uit de boomgaard aan de overkant van de weg, zwaar en zoet, een geur die alle andere geuren verdrong. Ik weet nog steeds niet in hoeverre de tuin mama's werk was en

hoeveel er al was toen we in het huis kwamen wonen, maar ze heeft er in elk geval haar stempel op gedrukt.

Ik herinner me vaag dat de tuin in mijn vroege jeugd een stuk harmonieuzer was dan later. Niet in de laatste plaats wat betreft de kleuren. Langs de westelijke muur lag een bloembed waar mama heel trots op was. Ze bleef het hardnekkig *het witte bed* noemen, en misschien was het ooit daadwerkelijk wit geweest, maar die laatste zomer was het in elk geval behoorlijk bont.

Ook dat was een eigenschap van mama. In zekere zin leefde ze meer in haar verbeelding dan in de concrete werkelijkheid. Misschien wist ze anderen voor de gek te houden omdat ze zichzelf ook zo gemakkelijk zand in de ogen strooide. De mensen die in onze tuin kwamen – al waren dat er maar weinig – trokken de naam van het witte bed nooit in twijfel. Misschien was het een kwestie van beleefdheid, maar het kan ook zijn dat ze daadwerkelijk zagen wat zij zag: wit, de kleur van de dood, onschuld en suiker.

Ik was de enige die ze niet voor de gek kon houden, in elk geval niet als het om de kleine dingen ging. Bij de grote dingen was het een ander verhaal, maar grote dingen hebben weinig betekenis voor een kind.

Toen ik Mr James Brudenell op die avond begin april ontmoette, gebeurde dat bij het hek langs de weg die onze tuin scheidde van de rest van ons land. Ons huis stond aan de oostelijke rand van het dorp, maar het was niet het laatste huis van de straat. Nog iets verder naar het oosten woonde Hugo, met zijn grafstenen en zijn zakmessen. Ten westen van ons woonde Mrs Corbett, die wiskunde gaf in Wiveliscombe en die mama daarom het liefst uit de weg ging – helemaal sinds ik tien was

geworden en normaal gesproken naar Kingsmead had gemoe- ten. Mrs Corbett geloofde niet in thuisonderwijs. Of misschien geloofde ze gewoon niet in mama. Maar dat maakte niet uit, want *de staat* besliste, dus Mrs Corbett had er niets over te zeggen. Soms had ik zin om haar dat te vertellen: dat mama jaar in, jaar uit geëvalueerd en goedgekeurd werd als het ging om haar vermogen mij dingen te onderwijzen, en dan niet alleen de dingen waarvan Mrs Corbett dacht dat zij ze als enige mens ter wereld beheerste – optellen en algebra en zo – maar ook aardrijkskunde, geschiedenis, scheikunde, Shakespeare, de Reformatie, de Slag bij Hastings, de Rozenoorlog en de volgorde van de planeten. Spellens had ik ook geleerd, om nog maar te zwijgen van alles wat buiten het reguliere leerplan viel. Ik durfde te wedden dat de leerlingen van Mrs Corbett niet wisten hoe je granaatappels met de hand bestoof, canasta speelde of zielen uit het hiernamaals opriep. Mama, van haar kant, geloofde niet in confrontatie. ‘Je moet geen ruzie zoeken als het niet nodig is, Iris,’ zei ze wanneer ik over Mrs Corbett begon. ‘En het is maar zelden nodig. Vuur dooft vanzelf als je het niet voedt. Katten trekken hun nagels in als je ze met de haren mee aait. De wereld zou een betere plek zijn als meer mensen dat begrepen.’ Ze streefde de rug van onze Sally, tot aan het glanzend witte puntje van haar staart.

Ik was naar buiten gegaan om Sally te roepen. Die ging natuurlijk haar eigen gang in het dorp en vond altijd de weg terug naar huis. Toch maakte ik me ’s avonds vaak zorgen als ik haar de hele dag niet had gezien. Carolynne, de eigenaresse van de pub, gaf Sally soms te eten – hoewel ik haar had gevraagd daarmee te stoppen – en dat maakte me woedend en bang. Diep vanbinnen wist ik dat katten niet loyaal waren. Het waren opportunisten. Als Carolynne Sally vaak genoeg voerde en haar steeds vette stukken makreel gaf, zou ze op een dag misschien

besluiten dat het niet de moeite waard was om de vijfhonderd meter terug naar huis te rennen, alleen maar om met de haren mee geaaid te worden. Wij hadden nooit makreel in huis, want mama had een hekel aan vis. ‘Als onze Schepper had gewild dat de mens vissen at, had hij ze niet in de zee verstopt,’ zei ze altijd, hoewel ze niet in God geloofde, in elk geval niet in traditionele zin. En dus ging ik bijna elke avond op zoek naar Sally. Als ik haar vond, wat altijd gebeurde – meestal op het trapje voor de deur van de pub, in een straal avondzon en een plasje makreelvet –, pakte ik haar resoluut op en droeg haar naar huis. Als ik haar tegen mijn borst drukte, kon ik haar kleine kattenhartje voelen kloppen tegen het mijne. Ze stribbelde zelden tegen. Misschien geloofde ze, net als mama, dat nepliefde net zo waarachtig kon zijn als het echte werk.

Maart was regenachtig en koud geweest, maar zodra we de bladzijde van de kalender in de hal omsloegen, braken de wolken en de knoppen open. De tulpen hieven hun door regen verzwaarde kopjes van de grond en schudden het water van hun kroonbladen, de hommels kropen tevoorschijn uit de kelken van de narcissen en tijdens de schemering begonnen de vleermuizen weer door de tuin te schieten in hun hoekige, schijnbaar willekeurige vlucht, waardoor je ze zelfs in het halfdonker kon onderscheiden van vogeltjes of duiveltjes. Maar vanavond waren ze er nog niet, het was nog te vroeg, half acht misschien, er hing nog een dun, rabarberroze licht boven de rieten daken. Ik holde over het grindpad dat de hoofdroute door onze tuin vormde en negeerde de kronkelpaadjes die zich tussen de bloembedden door vertakten en richting de kikkerpoel en de moestuin slingerden. Ik moest Sally gauw zien te vinden, want ik wilde op tijd terug zijn voor *Mastermind*.

Hij stond achter de tuinpoort, onder de pas ontloken blauwe-regen die er in een boog overheen klom en zijn bloeiende vingers

over de grond liet slepen. Zodra ik hem in het oog kreeg, bleef ik staan. Hij keek verbaasd toen hij me zag, beschaamd haast. Betrapt, misschien zelfs. Een paar tellen lang schoot zijn blik over mijn gezicht, alsof hij naar iets bekends zocht.

‘Kan ik u ergens mee helpen?’ vroeg ik en ik zette een stap in de richting van de poort.

De man kuchte. ‘Ja, nee... Woon je hier alleen, als ik vragen mag?’

‘Natuurlijk niet. U ziet toch wel dat ik een kind ben?’

Dat zinnetje had mama me geleerd. Door dat soort bijdehante opmerkingen klonk je vroegwijs, en de meeste volwassenen lieten zich liever niet in met vroegwijze kinderen.

Maar deze man gaf zich niet gewonnen. Hij droeg een bolhoed, een regelrecht Charlie Chaplin-model, en hij zette die af en hield hem tegen zijn buik. Lelijke glimmende brogues – hoewel ik toen nog niet wist dat ze zo heetten – waarop het stof van de weg geen vat leek te krijgen.

‘En hoe heten je ouders?’

Nu werd het lastig. Hoewel mama zelf loog alsof het gedrukt stond, vond ze dat ik beslist niet vaker aan de waarheid mocht tornen dan strikt noodzakelijk. Wanneer het wel of niet strikt noodzakelijk was, mocht ik verder zelf bepalen.

En dat viel niet mee. Ik geloof dat ik het nog steeds niet weet, hoewel ik inmiddels – dertig jaar later – ouder ben dan mama ooit geworden is.

‘Mijn vader is dood,’ zei ik bij wijze van compromis. Voor zover ik wist was dat waar.

‘Aha,’ zei de man. ‘En je moeder?’

‘Kweekt appels,’ zei ik. Ook waar.

‘Op dit moment?’

‘Op dit moment doet ze de afwas.’

De man kuchte weer. ‘Aha, ja ja.’

We zwegen een paar tellen en keken elkaar vorsend aan. Het leek wel een staarwedstrijdje, en ik won. De man knipperde met zijn ogen, kuchte weer en zei: 'En je moeder heet Hope? Hope Watkins?'

Dat kon ik ontkennen zonder te hoeven liegen. Mijn moeder heette inderdaad Watkins, net als ik, maar haar voornaam was niet Hope. Ze heette Grace. Grote genade.

Ik had geen idee wie Hope Watkins was, en dat was beslist zorgelijk.

'Nee,' antwoordde ik kortweg.

Nu leek de man zowel zijn geduld als zijn zelfbeheersing te verliezen.

'Hoe heet ze dan? Hoelang wonen jullie hier al? En van wie heeft je moeder het huis gekocht? Ik weet namelijk heel zeker dat er een Hope Watkins in dit huis heeft gewoond en ik wil graag met haar in contact komen. Misschien kun je dat tegen je moeder zeggen. Of nee, wacht. Zeg maar niets, dat is beter. Ja. Wil je dat voor me doen? Ik kom later wel terug. Hier.'

Zijn voorhoofd was helemaal nat. Misschien van het zweet, of gewoon van de neerslaande dauw. Met zijn hoed nog tegen zijn buik gedrukt stak hij zijn vrije hand in zijn zak en haalde er iets glimmends uit dat hij me over de tuinpoort heen toestak.

Het was een munt van twee pond. Ik keek er sprakeloos naar, ik begreep niet wat zijn bedoeling was. Ik had nog nooit een penny van mezelf gehad, ik wist niet eens dat kinderen geld konden bezitten.

'Bedoelt u dat ik deze aan mijn moeder moet geven?'

Hij lachte opgelaten.

'Nee. Hij is voor jou.'

'Waarvoor?'

'Voor... je zwijgen.'

Het was niet de eerste keer dat hij dat zei, maar dat kon ik

natuurlijk niet weten. Ik wist immers niet eens wie hij was. Wist hij toen al wie ik was? Misschien wel. Waarschijnlijk wel. Anders had hij vast niet meteen goud tevoorschijn gehaald.

De appel. En de boom.

Zoals ze dat zeggen.

Ik zette voorzichtig een paar stappen in zijn richting, pakte de munt uit zijn hand en stopte hem in de zak van mijn korte broek. Hij zette een stap achteruit, terug de weg op, keek naar links, richting Hugo's huis en naar rechts, langs het huis van Mrs Corbett richting de pub in de bocht. De boomgaard achter hem keurde hij geen blik waardig, ook al stonden onze appelbomen sinds kort in bloei en was de geur alleen al vaak voldoende om voorbijgangers met open mond te doen stilstaan. Uiteindelijk keek hij weer naar mij. Of nee, langs mij heen. In de richting van het huis, dat verscholen lag achter de vele bogen met bergclematis en de kersenboom, die elk jaar uitbundig bloeide maar nooit vrucht mocht dragen omdat hij zo ondraaglijk eenzaam was.

'Mooi huis,' zei hij, hoewel hij niet meer gezien kon hebben dan de nok van het dak.

Toen draaide hij zich om en liep in de richting van de pub. Hij stapte in een glimmende blauwe auto en reed weg.

Ik bleef even staan en voelde aan de munt in mijn zak. Ik had gedacht dat hij warm zou zijn – de man had hem tenslotte in de broekzak van zijn strakke pantalon gehad en daarna in zijn bezwete handpalm gehouden – maar hij was ijskoud. Even vergat ik waarom ik überhaupt naar buiten was gegaan, alsof het doel van mijn wandeling had bestaan uit deze ontmoeting, deze munt, deze duistere dreiging.

En alsof ze het wist verscheen Sally precies op dat moment op de plek waar de man zojuist verdwenen was. Ze liep loom en langzaam, maar was duidelijk op weg naar huis. Alsof ze beseftte

dat er iets verstoord was. Dat er vanaf nu nieuwe regels golden. Blijf bij elkaar, kruip dicht opeen, blijf veilig thuis. Als je niet waakzaam bent, kan alles je zomaar ineens afgepakt worden.

Ik spreidde mijn armen en Sally kroop in mijn omhelzing. Ze liet zich aaien totdat we bij het huis waren.

1992 was geen goed jaar voor Engeland. Ook niet voor de rest van Europa, om precies te zijn, maar daar had ik toen weinig benul van. Voor zover ik me kon herinneren was ik nooit buiten Somerset geweest, nooit verder van huis geweest dan in de Cheddar Gorge, op een keer in de herfst, toen ik een jaar of acht was en mama rusteloos werd en me meenam op een driedaagse roadtrip in onze nauwelijks rijwaardige Vauxhall Viva. Toegegeven, 1992 was niet zo slecht als sommige jaren erna – en zeker niet zo slecht als 2008-2009, of 2020, God verhoede – maar toch. Er heerste recessie. De huizenbubbel was langzaam leeggelopen, kaartenhuis na kaartenhuis was ingestort en ook de mensen stortten in, thuis of buiten op straat. Maar dat gebeurde natuurlijk vooral in de steden. In de vieze, vervallen buitenwijken: Southwark, Blackburn, Huddersfield.

Mama en ik leefden in een luthof waar geld noch politiek echt van belang leek en we merkten er weinig van, behalve wanneer mama op het idee kwam om het journal aan te zetten.

Tenminste, dat dacht ik. Achteraf, jaren later, begrijp ik dat het geen toeval was dat ze juist op dat moment begonnen rond te snuffelen, die zogenaamde familieleden. Ze zochten verse frambozen aan de takken van het jaar ervoor. Ze wilden terug wat ze als hun eigendom beschouwden, want de overvloed die het hun toestond bezittingen als zand door hun vingers te laten glippen waren ze in één klap kwijtgeraakt.

De avond van mijn ontmoeting met Mr Brudenell was een journaalavond. Toen ik met Sally tegen mijn hart gedrukt de hal binnenstapte, hoorde ik John Humphrys' melodieuze woordenstroom uit de woonkamer komen. Ik had *Mastermind* gemist, of in elk geval het begin, en nu was het te laat. Mama zou het journaal uitkijken, daarna zouden we de afwas doen, mama zou me overhoren over het hoofdstuk van vandaag uit *Verval en ondergang van het Romeinse Rijk* en vervolgens zouden we naar bed gaan. Ik liep de keuken in, zette Sally voor haar etensbak op de grond – hoewel ik wist dat ze haar buikje rond had gegeten bij Carolynne – en zette de resten van onze avondmaaltijd in de koelkast: het pakje boter, de fles melk, de veel te zure augurken die mama in 1988 – het grote augurkenjaar – had ingelegd en die ze nog steeds in vergeten potten achter in de voorraadkast vond. Hoe sneller we de afwas en het Romeinse Rijk achter de rug hadden, hoe meer tijd mama zou hebben om in kleermakerszit naast mijn bed op de grond te zitten en me in slaap te praten.

Ik was eigenlijk te groot voor verhaaltjes voor het slapengaan. Dat wist ik instinctief, ook al was er niemand die het me vertelde, en de laatste tijd vroeg ik haar steeds vaker om me met rust te laten, om me niet langer lastig te vallen met haar verhalen over Kate en Maggie Fox die de hele wereld bij de neus hadden genomen door met hun tenen te knakken, over Johnny Appleseed die elke appelboom in Amerika had geplant of over Charles Fourier, die had voorspeld dat alle oceanen ter wereld op een dag hun zoutgehalte zouden verliezen en in limonade zouden veranderen. Maar vanavond wilde ik dat ze daar zou zitten, met één hand op het voddenkleeft en de elleboog van haar andere arm rustend op het voeteneinde van mijn bed. Maanlicht op haar haar, muizen in de muur, aarde onder haar nagels.

‘Iris? Ben je terug?’ riep mama vanuit de woonkamer. Ik veegde de laatste kruimels op de keukentafel bij elkaar, verzamelde ze in mijn hand en stopte ze in de zak van mijn korte broek. Ik was vergeten dat de munt daar ook nog in zat. Het was alsof ik mijn hand in een bos brandnetels stak. Het brandde niet alleen koud – het was alsof ik geprikt werd door duizend naalden. Ik trok mijn hand vliegensvlug terug en liep de woonkamer in.

Ze zat met haar knieën opgetrokken op de bank, het journaal was nog bezig. Ik ging naast haar zitten en liet toe dat ze aan mijn haar frunnikte. De werkeloosheid steeg al een jaar onafgebroken, zeiden ze op het journaal. Neil Kinnock voerde campagne in Sheffield en had uitzicht op een verpletterende overwinning voor de Labourpartij. Hij was er per helikopter naartoe gevlogen en was daar zo euforisch van dat hij het podium op stormde en vier keer achter elkaar WE’RE ALRIGHT! brulde, terwijl hij zijn hand in de lucht stak als een rockster. Of misschien kwam het niet door die helikoptervlucht, misschien geloofde hij het echt. Een nieuwsbericht dat ik tegelijkertijd onaangenaam en opwindend vond ging over een vaars die was bevallen van een tweekoppig kalf in Denby Dale, West Yorkshire. Een plaats die al bekendstond om haar buitenissigheden sinds er een man had geprobeerd ’s werelds grootste pastei te bakken maar er zelf in viel en verdrong. Dat gedeelte over die pastei vertelden ze er niet bij op het journaal – dat was mama’s aanvulling.

‘Heb je de voortvluchtige gevonden?’ vroeg ze toen Humphrys de kijkers had bedankt en de dramatisch vibrerende strijkers het journaal hadden afgesloten. Ik knikte. ‘Je hebt *Mastermind* gemist,’ zei mama. Ik knikte opnieuw, verwoed op zoek naar een andere vraag dan de vraag die ik eigenlijk wilde stellen. ‘Hebben wij eigenlijk een mooi huis?’ waren de woorden die ik uiteindelijk uit mijn mond in mijn schoot hoorde tuimelen, en ik had

meteen spijt. Het was een kinderachtige vraag, onmogelijk te beantwoorden.

Mama lachte alleen maar. 'Huis? Welk huis? Dit is een landgoed,' zei ze en ze stond op om de tv uit te zetten. Het klonk alsof ze een grapje maakte, maar we wisten allebei dat ze doodernstig was.

Voor mama was ons huis meer dan alleen een thuis. Het was haar hele wereld.

Hadden we objectief gezien een mooi huis? Ja. Het was een prachtig huis en hoewel het het enige huis was dat ik kende, realiseer ik me achteraf dat het een charme bezat die met flinke winst verkocht had kunnen worden. Het was groot noch klein, verzorgd noch vervallen, landhuis noch hut. Op de begane grond lagen drie kamers, een hal, keuken en een badkamer, op de eerste verdieping bevonden zich twee slaapkamers met elk een inloopkast en er was een zolder waar alle kleren en spullen uit mama's vroegere leven lagen, ingepakt in dozen van de British Heart Foundation. Dakpannen van zwarte Welshe leisteen met een laag korstmos die veel weg had van uitgesmeerde mosterd, terwijl andere mensen riet hadden als ze rijk waren en eterniet als ze arm waren. Houten vloeren vol kieren, want mama hield niet van tapijt. Ze had graag een briesje rond haar tenen en een excuus om het hele jaar door onze drie kachels op te stoken, behalve als het hout en de kolen op waren, maar dat gebeurde zo zelden dat het kon doorgaan voor een klein avontuur. De trapknarste, de koelkast zoemde, de muizen ritselden en de broodkorsten kraakten. Ons huis was nooit echt stil, nooit echt droog en nooit echt schoon. De badkamer was er het ergst aan toe, of het best, afhankelijk van hoe je het bekeek. Als het waaide, wat